

कीटजन्य रोग अनुसन्धान तथा तालिम विकास समिति (गठन) आदेश, २०५६

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०५६।१०।१०

विकास समिति ऐन, २०१३ को दफा ३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको आदेश जारी गरेको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** यस आदेशको नाम "कीटजन्य रोग अनुसन्धान तथा तालिम विकास समिति (गठन) आदेश, २०५६" रहेको छ ।

(२) यो आदेश तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस आदेशमा,-

(क) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको कीटजन्य रोग अनुसन्धान तथा तालिम विकास समिति सम्झनु पर्छ ।

(ख) "अध्यक्ष" भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ग) "सदस्य" भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले अध्यक्ष तथा सदस्य-सचिव समेतलाई जनाउँछ ।

(घ) "कार्यकारी निर्देशक" भन्नाले दफा ६ बमोजिम नियुक्त भएको वा तोकिएको कार्यकारी निर्देशक सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "तोकिएको वा तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस आदेश अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिए वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ ।

३. **कीटजन्य रोग अनुसन्धान तथा तालिम विकास समितिको गठन:** (१) कीटजन्य रोगका सम्बन्धमा अनुसन्धान, तालिम तथा त्यस्तै अन्य शैक्षिक गतिविधिको माध्यमद्वारा देशव्यापीरूपमा सूचना प्रवाह गरी त्यस्ता रोगको प्रभावकारी ढङ्गबाट निवारण तथा नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले कीटजन्य रोग अनुसन्धान तथा तालिम विकास समिति नामको एक समिति गठन गरिएको छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन्:-

(क) महानिर्देशक, स्वास्थ्य सेवा विभाग -अध्यक्ष

(ख) स्वास्थ्य मन्त्रालय, योजना महाशाखाको प्रमुख - सदस्य

(ग) निर्देशक, इपिडेमियोलोजी तथा सरुवा रोग नियन्त्रण महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग -सदस्य

- (घ) प्रतिनिधि, नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद् - सदस्य
- (ङ) जनस्वास्थ्य वा कीटजन्य रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्ने कार्यसँग सम्बन्धित विषयमा कम्तीमा दश वर्षदिखि विशेष योगदान पुऱ्याउँदै आएका गैर-सरकारी क्षेत्रमा कार्यरत समाजसेवी, विज्ञ वा चिकित्सकहरूमध्येबाट कम्तीमा एकजना महिला सहित नेपाल सरकारबाट मनोनीत तीन जना व्यक्ति - सदस्य
- (च) प्रमुख, हेटौँडा अस्पताल - सदस्य
- (छ) कार्यकारी निर्देशक - सदस्य-सचिव

(३) मनोनीत सदस्यहरूको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ र निजहरू पुनःमनोनीत हुन सक्नेछन्।

(४) समितिले आवश्यक देखेमा नेपाल सरकारको कुनै अधिकृत वा स्वदेशी वा विदेशी विशेषज्ञ वा सल्लाहकारलाई समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

४. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:-

- (क) कीटजन्य रोगका कारण तथा सो रोग निदान गर्ने उपायहरू पत्ता लगाउन आवश्यक अनुसन्धान, सर्वेक्षण तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- (ख) कीटजन्य रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्न प्रभावित क्षेत्रहरूमा प्रयोग गरिएका औषधिहरूको प्रभावकारिताका सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने ।
- (ग) कीटजन्य रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्ने सम्बन्धमा अनुसन्धान, तालिम प्रशिक्षण तथा परामर्शदातृ कार्यक्रमलाई समितिको नियमित कार्यक्रमको रूपमा आबद्ध गर्ने ।
- (घ) कीटजन्य रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्ने सम्बन्धमा जनसाधारण तथा सो रोग नियन्त्रण गर्ने निकायसँग सम्बन्धित व्यक्तिहरूका लागि आवश्यक तालिम र प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी त्यस्ता रोगप्रति सचेत तथा जागरुक बनाउने र त्यस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सघाउ पुऱ्याउने ।

- (ड) समितिको सञ्चालन र व्यवस्थापनसम्बन्धी नीति निर्धारण गर्ने र सो नीतिको कार्यान्वयन भए, नभएको सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने गराउने ।
- (च) समितिको नीति, वार्षिक तथा आवधिक योजना, कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत गर्ने र सोको निमित्त आवश्यक रकमको व्यवस्था गर्ने, गराउने ।
- (छ) कीटजन्य रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्ने सम्बन्धमा कुनै व्यक्ति विशेष वा सम्बन्धित निकायहरूसँग समितिद्वारा निर्धारित सेवा शुल्क लिई परामर्श सेवा, अनुसन्धान सेवा वा प्रयोगशाला सुविधा सेवा एवं भौतिक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने ।
- (ज) कीटजन्य रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्ने सम्बन्धमा गरिएको अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण प्रतिवेदन सहित सो रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्ने सुझाव सहितको सिफारिस नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने ।
- (झ) नेपाल सरकारले कीटजन्य रोगको नियन्त्रण तथा उन्मूलन सम्बन्धमा कुनै विदेशी सरकार वा संस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थसँग कुनै किसिमको सम्झौता गरी सो कार्यान्वयन गर्न समितिलाई निर्देशन दिएमा त्यस्तो सम्झौता कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (ञ) समितिको काम कारवाही सुचारु रूपले संचालन गर्नको लागि आवश्यकता अनुसार सल्लाहकार तथा परामर्शदाताहरू नियुक्त गर्ने ।
- (ट) समितिको उद्देश्य प्राप्त गर्न अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।

५. **समितिको बैठक र निर्णय:** (१) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा वर्षको कम्तीमा चार पटक बस्नेछ ।

(२) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि समितिका कम्तीमा एक तिहाई सदस्यहरूले समितिको बैठकको लागि लिखित माग गरेमा समितिको सदस्य-सचिवले अध्यक्षलाई सो कुराको जानकारी गराई समितिको बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(३) समितिको सदस्य-सचिवले बैठक बस्ने सूचना सामान्यतया: कम्तीमा सात दिन अगावै सदस्यहरूलाई दिनु पर्नेछ र त्यस्तो सूचनाको साथमा बैठकमा छलफल हुने विषयहरूको सूची समेत सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) समितिको कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा सदस्यहरूले आफूमध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(६) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

तर समितिको नीति, योजना, वार्षिक कार्यक्रम, बजेट, संगठनात्मक स्वरूप तथा दरबन्दीको स्वीकृति सम्बन्धमा निर्णय गर्दा कम्तीमा छ जना सदस्यहरूको एकमत नभई समितिको निर्णय हुन सक्ने छैन ।

(७) समितिको निर्णय सदस्य-सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

(८) समितिको बैठकसम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६. कार्यकारी निर्देशकको नियुक्तिसम्बन्धी व्यवस्था: (१) समितिको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा दैनिक कार्य संचालन गर्नका लागि नेपाल सरकारले उपदफा (२) को अधीनमा रही एकजना कार्यकारी निर्देशक नियुक्त गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कार्यकारी निर्देशक नियुक्त गर्दा चिकित्साशास्त्रमा कम्तीमा स्नातक वा जीव विज्ञानमा कम्तीमा स्नातकोत्तर तह उत्तीर्ण भई जनस्वास्थ्यमा कम्तीमा स्नातकोत्तर वा कीटजन्य रोगमा पि.एच.डी. गरी कीटजन्य रोग नियन्त्रणसम्बन्धी कार्यमा कम्तीमा पाँच वर्षको अनुभव हासिल गरेका व्यक्तिहरूमध्येबाट एक जनालाई कार्यकारी निर्देशकको पदमा नियुक्त गरिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कार्यकारी निर्देशकको नियुक्ति नभएसम्मको लागि नेपाल सरकारले कुनै राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी वा सो सरहका अधिकृतलाई बढीमा छ महिनाको निमित्त कार्यकारी निर्देशकको कार्य गर्नको लागि तोक्न सक्नेछ ।

(४) कार्यकारी निर्देशकको पदावधि नियुक्त भएको मितिले चार वर्षको हुनेछ र निज पुनः नियुक्त हुन सक्नेछ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नेपाल सरकारले आवश्यक देखेमा कार्यकारी निर्देशकलाई निजको पदावधि सकिनु अगावै सो पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

(६) कुनै कारणवश कार्यकारी निर्देशकको पद खाली हुन आएमा कार्यकारी निर्देशकको नियुक्ति नभएसम्मको लागि नेपाल सरकारले बढीमा तीन महिनासम्मको लागि उपदफा (२) को योग्यता पुगेको समितिको वरिष्ठ कर्मचारीलाई कार्यवाहक कार्यकारी निर्देशकको रूपमा नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(७) कार्यकारी निर्देशकको पारिश्रमिक, सेवाको शर्त र सुविधा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

७. कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:-

- (क) समितिबाट स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (ख) समितिको दीर्घकालीन तथा अल्पकालीन योजना, वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी स्वीकृतिको लागि समिति समक्ष पेश गर्ने ।
- (ग) समितिले संचालन गरेका योजना तथा कार्यक्रमको वार्षिक तथा आवधिक प्रतिवेदन तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने ।
- (घ) समितिको कार्यक्षेत्रभित्रका तालिम, अनुसन्धान, परामर्श र सूचना प्रवाह जस्ता व्यावसायिक सेवा प्रदान गर्नको लागि स्वदेशी वा विदेशी व्यक्ति वा संस्था वा क्षेत्रीय वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्था वा अन्य ग्राहकहरू समक्ष आफ्नै प्रयासमा वा त्यस्ता संस्था वा ग्राहकको अनुरोधमा वा बोलपत्र आव्हानको प्रत्युत्तरको रूपमा प्राविधिक, वित्तीय तथा अन्य प्रस्ताव पठाउने वा पठाउन लगाउने ।
- (ङ) समितिको तर्फबाट विभिन्न व्यावसायिक सेवा प्रदान गर्ने सम्बन्धमा स्वदेशी वा विदेशी व्यक्ति वा संस्था वा क्षेत्रीय वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्था वा अन्य ग्राहकहरूसंग समितिको तर्फबाट करार वा सम्झौता गर्ने वा त्यस्तो करार वा सम्झौता गर्न स्वीकृति दिने ।
- (च) समितिको निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने तथा समितिका कर्मचारीको सुपरीवेक्षण तथा नियन्त्रण गर्ने ।
- (छ) समितिको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने तथा समितिको दैनिक प्रशासकीय काम कारवाही समितिको नीति र आफ्नो निर्देशन तथा नियन्त्रणमा संचालन गर्ने, गराउने ।
- (ज) यस आदेश र सो अन्तर्गत बनेका नियमहरू र समितिद्वारा गरिएका निर्णयहरूका अधीनमा रही समितिको काम सुव्यवस्थित

ढङ्गबाट संचालन गर्ने सम्बन्धमा अन्य आवश्यक कामहरू गर्ने ।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएदेखि बाहेक कार्यकारी निर्देशकको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

८. समितिको कोष: (१) समितिको आफ्नो छुट्टै कोष हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू जम्मा हुनेछन्:-

- (क) नेपाल सरकारबाट अनुदानस्वरूप प्राप्त रकम ।
- (ख) स्वदेशी व्यक्ति, संघ, संस्थाबाट प्राप्त सहयोग, अनुदान वा ऋण स्वरूप प्राप्त रकम ।
- (ग) विदेशी सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाबाट प्राप्त सहयोग अनुदान वा ऋण स्वरूप प्राप्त रकम ।
- (घ) समितिले उपलब्ध गराएको सेवाबाट प्राप्त हुने रकम ।
- (ङ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) समितिले उपदफा (२) को खण्ड (ग) बमोजिमको कुनै रकम लिनु अघि नेपाल सरकारको स्वीकृत लिनु पर्नेछ ।

(४) समितिको तर्फबाट गरिने सम्पूर्ण खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा जम्मा भएको रकमबाट व्यहोरिनेछ ।

(५) समितिले नेपालमा रहेका कुनै वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थाको खातामा रकम जम्मा गरी आफ्नो कोषलाई संचालन गर्न सक्नेछ ।

(६) समितिको कोषको संचालन तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

९. समितिको लेखा र लेखापरीक्षण: (१) समितिको आय-व्ययको लेखा प्रचलित कानूनबमोजिम राख्नु पर्नेछ ।

(२) समितिको लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकको विभाग वा सो विभागले तोकेको लेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

(३) नेपाल सरकारले समितिको आय-व्ययको लेखा, तत्सम्बन्धी कागजात र अरू नगदी वा जिन्सी जुनसुकै बखत जाँचन वा जाँचन लगाउन सक्नेछ ।

(४) समितिले प्रत्येक वर्ष गरेको काम कारवाहीको विवरण सहित प्रत्येक वर्षको लेखा परीक्षणको प्रतिवेदन नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१०. **कर्मचारीसम्बन्धी व्यवस्था:** (१) समितिले आवश्यकता अनुसार प्राविधिक तथा प्रशासनिक पद सृजना गरी त्यस्तो पदमा समितिको कोषबाट तलब भत्ता दिने गरी कर्मचारी नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(२) समितिका कर्मचारीहरूको नियुक्ति, पारिश्रमिक, सुविधा तथा सेवाका अन्य शर्तहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

११. **उपसमिति गठन गर्न सक्ने:** (१) समितिले आफ्नो कार्य संचालन गर्नको लागि तोकिए बमोजिमको उपसमितिहरू गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित उपसमितिहरूको काम, कर्तव्य, अधिकार तथा कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१२. **बैठक भत्ता:** समिति तथा उपसमितिका सदस्यहरूले समिति वा उपसमितिको बैठकमा भाग लिए बापत तोकिएबमोजिमको बैठक भत्ता पाउनेछन् ।

१३. **अधिकार प्रत्यायोजन:** (१) समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरूमध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार कुनै सदस्य वा उपसमिति वा कार्यकारी निर्देशकलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) कार्यकारी निर्देशकले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरूमध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार समितिको कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

१४. **निर्देशन दिनसक्ने:** नेपाल सरकारले समितिको उद्देश्य अनुरूप काम, कारवाही गर्न समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिनसक्नेछ र नेपाल सरकारले त्यसरी दिएको निर्देशनको पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१५. **समितिको कार्यालय तथा नाम:** (१) समितिको कार्यालय, मकवानपुर जिल्ला, हेटौँडामा रहनेछ र समितिले आवश्यकता अनुसार नेपालभित्र शाखा कार्यालयहरू समेत खोल्न सक्नेछ ।

(२) समितिको नाम कीटजन्य रोग अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्रको नामले प्रचलित रहनेछ ।

१६. **नेपाल सरकारसँग सम्पर्क:** समितिले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्दा नेपाल सरकार, स्वास्थ्य मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।

१७. **नियम बनाउने अधिकार:** समितिले आफ्नो कार्य संचालन गर्नको लागि यस आदेशको अधीनमा रही आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ र त्यस्तो नियम नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भएपछि मात्र लागू हुनेछ ।